

APRIL-MEI 2015
NR.123

Weliswaar.be

WELZIJNS- EN GEZONDHEIDSMAGAZINE VOOR VLAANDEREN

Samen en toch alleen Een andere kijk op eenzaamheid

DOSSIER

DURF2020

Jo Vandeurzen gaat ervoor: "Continuïteit betekent niet méér van hetzelfde."

Tinneke Beeckman houdt het eenvoudig: "Als we goed nadenken, dan is geluk toegankelijk."

Patrasche houdt het aibaar: jongeren helpen honden helpen jongeren.

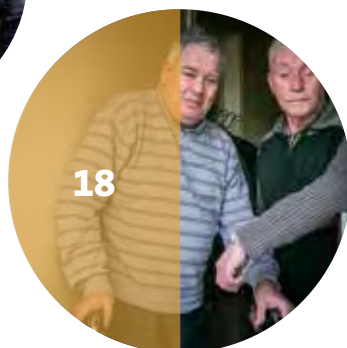
04

10

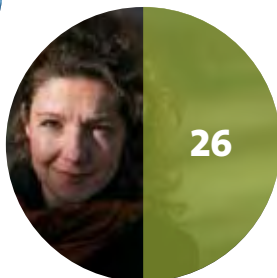
14

18

22

26

Omslagillustratie Pieter Van Eenoge

IN DIT NUMMER

- 02 **Inhoud**
- 03 **Redactioneel**
Nu moet het gebeuren
- 04 **Samen en toch alleen**
Een andere kijk op eenzaamheid
- 08 **Het Uur**
Jongeren helpen honden helpen jongeren
- 10 **Continuïteit betekent niet méér van hetzelfde**
Jo Vandeurzen, tweemaal minister van Welzijn
- 12 **Weliswaar online**
Gluten: hip en hyper
Steeds meer allochtone pleegkinderen
Ad vertelt
Doorbreek de barrière

DOSSIER

- 13 **Durf te veranderen**
Zorg: het heft in eigen handen nemen
- 14 **“DURF2020 focust op kansen”**
Niemand is te beperkt om erbij te horen
- 16 **“Onze droom? Een wereld waar iedereen echt vrij is”**
Budgethoudersvereniging Onafhankelijk Leven
in de bres voor het PAB
- 18 **Twee mannen onder één dak**
Samenleven met een beperking

- 21 **Weliswaar online**
“Verpleegkundigen moeten alles kunnen”
- 22 **Generatie Wij**
“Assertieve patiënten maken het werk makkelijker”
- 24 **Column**
Pillen doen vallen
- 25 **Welzijn in cijfers**
Hoeveel 65-plussers zijn er in 2030?
- 26 **Toegankelijk geluk**
Gezondheid en helder nadenken gaan samen
- 28 **Contentement is een schoon woord**
Griet Teck versus Proust
- 30 **Of niet soms?**
Iedereen betweter
- 31 **Weliswaar online**
Volg ons op Facebook, Twitter en weliswaar.be

NU MOET HET GEBEUREN

Het is redelijk ongezien dat zo veel organisaties uit de sector (een veertigtal) zo actief samenwerken met de overheid om een stem te geven aan hun doelgroep. DURF2020 is een samenwerkingsverband dat de stem van alle mensen met een beperking laat weerklinken in het veranderingsproces dat gegroeid is uit de conceptnota Perspectief 2020, die al in 2010 in elkaar werd gebokst. De sector voor personen met een handicap is altijd al een voortrekker geweest als het op de emancipatie van de zorggebruiker aankomt. DURF2020 is daar het zoveelste bewijs van. De sector grijpt de kans tot inspraak en medezeggenschap met beide handen. Hij voelt aan dat dit het moment is waarop het moet gebeuren. DURF2020 ligt helemaal in de lijn van maatschappelijke fenomenen als de toegenomen mondigheid van de burger en van de vermaatschappelijking van de zorg. Tegelijk zijn de diverse betrokken partijen van het samenwerkingsverband zich ervan bewust dat het een uitdagende, zeg maar moeilijke, evenwichtsoefening zal worden.

De verandering heeft tot doel mensen met een beperking meer vrijheid van handelen te geven. Daar moet vooral de persoonsvolgende financiering voor zorgen, een concept waarvan de huidige variant, het persoonlijke assistentiebudget (PAB), afgelopen maand een internationale prijs voor beste beleid won. Elke persoon met een handicap zal op termijn, dankzij de persoonsvolgende financiering, de zorg van zijn keuze kunnen inkopen, al of niet met de nodige begeleiding. Het is een van de middelen om personen met een handicap als volwaardige medeburgers in de samenleving op te nemen. Tegelijkertijd leeft de hoop dat ook de wachtlijsten kunnen worden ingekort.

De georganiseerde ommekeer moet voor meer welzijn zorgen en moet op een slimme manier gebeuren. Het beschikbare budget en het uitzicht op een autonome manier van handelen werken als communicerende vaten. In tijden van besparingen zijn die niet al te rijkelijk gevuld. En iedereen is zich ervan bewust dat er, met die toegenomen keuzevrijheid en zelfbeschikking, ook een deel van de verantwoordelijkheid bij de burger zelf terecht komt. DURF2020 wil de burger en de zorggebruiker zo veel mogelijk bij die tocht naar de uitvoering van het plan Perspectief 2020 betrekken. Het is een van de finale doelstellingen die ook vermeld staan in de beleidsnota waarvan je een ingekorte versie kan lezen op Weliswaar.be: inclusie en betrokkenheid

De persoonsvolgende financiering is een middel om mensen met een handicap als volwaardige medeburgers in de samenleving op te nemen.

zijn de kern van het vermaatschappelijken van de zorg. DURF2020 is daar een concretisering van. Als Vlaanderen een Europese voorbeeldregio wil zijn, kan het dat project als goed voorbeeld naar voren schuiven. Of zoals Jo Vandeurzen het in ons interview stelt: “We mogen niet terugkomen op die beslissing. En we moeten ons vooral afvragen hoe we het einddoel zullen bereiken.”
Allemaal samen dus.

Nico Krols,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

 @NicoKrols

Een andere kijk op eenzaamheid

SAMEN EN TOCH ALLEEN

Tekst Nathalie Le Blanc | Illustratie Pieter Eenooghe | Foto Bob Van Mol

Zielig, dat vinden we van eenzaamheid. En bovendien kan je er zelfs iets aan doen. Door meer buiten te komen en vrienden te maken. Maar zo eenvoudig is het niet.

Eenzaamheid is een complex fenomeen. Met alleen zijn heeft het ten gronde niets te maken. Het is eerder een gemis in je sociale relaties dat je als negatief, pijnlijk of ongewenst aanvoelt. Een universeel gemis, zo blijkt. Want iedereen maakt het mee als er een kloof zit tussen de sociale contacten die we hebben en de sociale contacten die we willen hebben. Eenzaamheid is fundamenteel subjectief en het cruciale element is verbondenheid.

Emotionele eenzaamheid heeft met intensiteit te maken: je mist een hechte band met iemand met wie je je diepe gevoelens kan delen. Bij *sociale eenzaamheid* mis je een bredere kring, familie, vrienden en kennissen, een groep mensen die je een gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen geven en je wereldbeeld delen. Je kan je eenzaam voelen door de omstandigheden, bijvoorbeeld als je partner wegvalt of als je naar de andere kant van de wereld verhuist. Maar je omgeving is niet allesbepalend. Twee mensen in exact dezelfde situatie zullen niet hetzelfde voelen. Je persoonlijkheid bepaalt hoe gevoelig je bent voor eenzaamheid. Uit tweelingenonderzoek van de Nederlandse psychologe Dorret Boomsma blijkt dat zelfs onze genen een rol spelen. Je kan er dus aanleg voor hebben.

Eenzaamheid is meestal tijdelijk, maar als het te lang duurt, kan het chronisch worden. Armoede en een slechte gezondheid zijn risicofactoren, alsook cultuur.

Eenzaamheid is een cliché

Leen Heylen, sociologe aan de Thomas More Hogeschool Geel: “Eenzaamheid hoort bij het leven. Iedereen kent het gevoel, zelfs als je een relatie hebt of hechte vriendschappen. Meestal is het niet erg en gaat het over. Soms niet.”

De feiten die Leen Heylen opsomt, zijn van een bedrieglijke eenvoud. Ze schreef

Zelfs onze genen kunnen een rol spelen bij eenzaamheid. Je kan er dus aanleg voor hebben.

een doctoraat over eenzaamheid bij ouderen. Vandaag werkt ze aan de Thomas More Hogeschool rond het onderwerp. “Eenzaamheid is ingewikkeld omdat het niet maatschappelijk aanvaard wordt, zeker als je jong bent. Omwille van dat stigma praten we er niet graag over. Bovendien handhaven we een aantal foute clichés.”

Hoe bevooroordeeld we naar eenzaamheid kijken, merkt Heylen aan de interviewaanvragen die ze krijgt. “Als de kerstperiode eraan komt, word ik elk jaar weer

opgebeld. Alsof mensen alleen tijdens de feestdagen eenzaam zijn.” En dat is niet het enige vooroordeel. “We denken dat een relatie en gezin ons tegen eenzaamheid beschermen. We denken dat het iets is wat je kan oplossen door zelf moeite te doen. We associëren het vooral met ouderen, terwijl het iets van alle leeftijden is. Ook de *framing* is belangrijk. We interpreteren cijfers. Als uit onderzoek blijkt dat 25% van de ouderen eenzaam is, dan focust men daarop. Terwijl het goede nieuws is: 75% van de ouderen is tevreden over zijn sociale netwerk. Ik

probeer tijdens interviews te nuanceren en clichés te doorprikken, maar het blijft moeilijk.”

Grootouders even eenzaam

Als het over eenzaamheid gaat, dan valt weleens het woord epidemie. Bijna iedereen gaat ervan uit dat we vandaag eenzamer zijn dan ooit. Iedereen, maar niet Heylen. “Het stoort me weleens dat eenzaamheid gelinkt wordt aan de individualisering van de maatschappij of aan sociale media. De cijfers tonen een

status quo aan over de laatste zestig jaar. Onze grootouders waren even eenzaam als wij. Hun sociale context was anders, maar daarom zeker niet beter. Wie 40 jaar geleden in een slecht huwelijk zat, zag geen uitweg. Alles heeft met context en maatschappelijke normen te maken. Als mijn klasgenoten 200 *likes* krijgen op hun Instagramfoto's en ik maar zes, dan voel ik me niet goed omdat ik niet aan de norm voldoe. Jammer genoeg blijven de structurele oorzaken van eenzaamheid, zoals armoede of een wankele gezondheid, een probleem. Kortom, eenzaamheid is er altijd al geweest en zal ook altijd bestaan, maar vandaag problematiseren we het op een selectieve manier."

Eenzaam in je relatie

"Voor mijn doctoraat heb ik vier jaar rond eenzaamheid gewerkt en in het begin botste ik constant op clichés. Er is weinig onderzoek naar eenzaamheid bij alle leeftijden. Maar al lezend en researchend werden de vooroordelen snel doorgeprikt. Eenzaamheid bleek wel degelijk een boeiend onderwerp." Als de clichés al ingebed zitten in het wetenschappelijk onderzoek, dan is het niet vreemd dat we ze allemaal koesteren. "Als je je partner verloren hebt, is het maatschappelijk aanvaard om je eenzaam te voelen. Maar omdat er voor alle andere mensen een taboe rust op eenzaamheid, zien we soms risicogroepen over het hoofd. Neem

mantelzorgers. Als je voor je zieke partner zorgt, verandert je relatie. Vaak heb je ook geen tijd meer voor een sociaal leven. Emotionele en sociale eenzaamheid loeren dan om de hoek. Ook eenzaamheid in relaties is op dit moment amper bespreekbaar. Een gelukkig getrouwde man of vrouw met een gezin kan toch niet eenzaam zijn? Maar dat zijn ze uiteraard wel, soms. En nee, dat betekent niet dat je relatie slecht is, of dat je die best beëindigt. Het is gewoon normaal. Eenzaamheid is iets van alle leeftijden, en van alle tijden. Dat was voor mij een *eyeopener* toen ik aan dit onderzoek begon."

Emotioneel versus sociaal

Kennis is macht, ook in dit geval. Het zou helpen als we het taboe doorbreken, er openlijker over praten en bovendien meer weten over eenzaamheid, denkt Heylen. "Het onderscheid tussen emotionele en sociale eenzaamheid biedt een uitstekend kader. Als je dat voor ogen houdt, dan vind je het niet vreemd als een weduwe die veel contact heeft met haar kinderen en vrienden, zich toch eenzaam voelt omdat ze dat hechte emotionele contact mist met een partner. En je zal ook niet verbaasd zijn dat een gehuwde man zonder veel vrienden last heeft van sociale eenzaamheid, ondanks zijn liefhebbende gezin. Dat begrijpen is belangrijk voor je aanpak."

Niet zielig

De aanpak van eenzaamheid: daar wringt het schoentje. "We denken dat eenzaamheid makkelijk op te lossen is. Gewoon wat moeite doen. *Kom eens wat meer buiten*. Maar eenzaamheid gaat in essentie niet over fysiek alleen zijn, het gaat over je verbonden voelen. Wat als je wel contacten vindt, maar je eenzaamheid niet overgaat?"

"Weet je, alles hangt samen. De problematisering van eenzaamheid belemmert een goede aanpak, omdat we het koste wat kost willen oplossen. Als maatschappij, maar ook als individu. Dat het zo moeilijk bespreekbaar is, zorgt voor een

LEEN HEYLEN, SOCIOLOGE AAN DE THOMAS MORE HOGESCHOOL:

“Eenzaamheid wordt gelinkt aan de individualisering of aan sociale media, maar onze grootouders waren even eenzaam als wij. Hun sociale context was anders, maar daarom zeker niet beter.”

vicieuze cirkel en maakt het nog erger. Stel: je voelt je eenzaam. Meteen krijg je de boodschap dat dit een probleem is. Eenzaam is synoniem met zielig. Om dat stigma te vermijden, praat je niet open over je eenzaamheid. Zo voel je je nog minder verbonden met de mensen om je heen. Eenzaamheid houdt zichzelf soms in stand.”

“Eenzaamheid is voor de politiek soms een aantrekkelijk thema. Een project rond eenzaamheid is sympathiek en toont dat politici het hart op de juiste plaats hebben. Ik begrijp dat. Maar als iemand chronisch eenzaam is, is een geruststellende campagne of iemand die een keer per maand langskomt om een praatje te maken, geen oplossing. Dan moeten de structurele problemen aangepakt worden, en is er goede begeleiding van een professionele hulpverlener nodig. De minimumpensioenen optrekken doet

waarschijnlijk meer om eenzaamheid bij ouderen te voorkomen dan hier en daar een project.”

Denk niet in oplossingen

We moeten als maatschappij, en ook als hulpverlener, politicus of vriend met een andere bril naar eenzaamheid leren kijken, stelt Heylen. “Structurele problemen moet je aanpakken, dat is duidelijk. Daarnaast moeten we eenzaamheid meer aanvaarden. Als je een partner verliest, is het logisch dat je je eenzaam voelt. Dat

“Eenzaamheid is meestal tijdelijk, maar als het te lang duurt, kan het chronisch worden.”

kan je niet oplossen. Maar je kan wel luisteren naar wat de noden zijn van iemand van wie de partner is weggevallen. Dat is een heel ander uitgangspunt.”

Niet meteen oplossingsgericht denken: dat is de boodschap. Maar dat blijkt ook voor onderzoekers als Heylen moeilijk. “We doen ons uiterste best om zelf niet in de oplossingsval te trappen. Op de hogeschool krijgen we veel vragen van organisaties die iets willen doen rond het thema, vaak bij ouderen. Daarom hebben we met de steun van de Vlaamse overheid een gids gemaakt: *Oud en eenzaam? Een gids door de mythe*. De vraag is: voeden we daarmee niet het idee dat eenzaamheid oplosbaar is? Het blijft zoeken, ook voor ons. Soms maken we problemen waar er geen zijn. Niet iedereen heeft nood aan een druk sociaal leven. Tegelijkertijd erkennen we een intense eenzaamheid niet genoeg. Het is dubbel. Daarom moeten we ons zonder vooroordelen de vraag durven stellen: voor wie kunnen we iets betekenen en hoe?”

Buiten de lijntjes

Nuances zijn bij dit onderwerp ontzettend belangrijk, zeker in de zorg of hulpverlening. “We hebben zelf meegewerkt aan een klein project in Arendonk. Eenzaamheid bleek daar bij ouderen een probleem. Het project Hecht Arendonk richt

zich op mensen die het moeilijk hebben. De focus ligt niet op hun problemen, maar op hun talenten. Waar zijn ze goed in, wat hebben ze te bieden en waar hebben ze zin in? Bedoeling is niet om oplossingen te bieden, maar om te luisteren naar iemands verhaal, uit te zoeken wat de behoeftes zijn en daar een mouw aan te passen. Zonder iets op te dringen. Zo kan je mensen op een positieve manier met elkaar in contact brengen. Sommige Arendonkenaren hebben elkaar gevonden in hun liefde voor musea, knutselen

samen of doen klusjes bij elkaar. Als het over eenzaamheid gaat, is het belangrijk dat we buiten de lijntjes durven te denken. Lus vzw in Gent neemt bijvoorbeeld initiatieven om netwerkgroepen rond kwetsbare mensen te verzamelen. Het is een uitstekend initiatief. En de campagne over eenzaamheid van Bond Zonder Naam was een geweldige manier om het debat open te trekken.”

Op persoonlijk vlak blijft investeren in je sociale netwerk cruciaal, weet Heylen. “De vraag is of we als maatschappij beseffen hoe belangrijk dat is. En nee, dat betekent niet hervallen in het klassieke denken over buurt- en verenigingsleven. Een sociaal netwerk kan op vele manieren ingevuld worden. Sommige mensen hebben behoefte aan veel contacten, anderen hebben aan enkele vrienden genoeg. Iedereen moet zijn sociale netwerk zo uitbouwen dat het aan zijn persoonlijke noden voldoet. We moeten volgens mij ook aan onze cultuur sleutelen. Verbondenheid met anderen maakt ons tot mens. Maar in een cultuur waar ‘tijd alleen’ ook zijn plaats heeft, zal er minder eenzaamheid zijn. We doen er goed aan om te leren goed gezelschap voor onszelf te zijn.”

>> www.oudeneenzaam.be

“Ik verlang naar iemand die me ziet”

De getuigenis van Melissa (25)

“Chronisch eenzaam?” Melissa denkt even na. “Ik denk dat ik dat ben, ja. Ik heb al heel mijn leven het gevoel dat ik alleen op de wereld ben.”

“Van een warm nest was als kind geen sprake. Mijn vader verdween toen ik acht was, mijn moeder had een drankprobleem en een turbulent liefdesleven. Er was veel ruzie en echt gezorgd werd er niet voor ons. Toen ik zeventien was, ging mijn oudere broer met zijn vriendin samenwonen. Hij nam me mee. Maar als tiener bij zo'n jong koppel, dat werkte niet. Op achttien ging ik werken en huurde ik een studio, waar ik zonder meubels ging wonen. Ik was ongelukkig, zo alleen, en maakte me constant zorgen over geld. Maar als ik mijn voordeur dichttrok, waren er tenminste geen ruzies meer. Ik had een eigen plek. Toen ik verliefd werd, wilde ik snel gaan samenwonen. Eindelijk iemand die voor me zou zorgen.”

“Dat viel tegen. Mijn vriend was niet lief en dat is nog zacht uitgedrukt. Ik wilde al na een jaar weg, moe van de

nen en vrienden. Toch ben ik eenzaam. Bijna iedereen in mijn omgeving zit in dezelfde situatie als ik. Geldzorgen, moeilijke relaties: we hebben niet veel speelruimte om dingen te doen. Ik durf hen niet over alles in vertrouwen te nemen, want hun leven is even moeilijk als dat van mij. Het is alsof ik op een eiland woon. Geen tropisch eiland, maar een koude en kale rots.”

“Eenzaamheid doet pijn. Soms letterlijk. Op andere momenten voel ik een intense, zwarte leegte. Ik probeer die vaak op te vullen met eten. Het opgeblazen gevoel na drie diepvriespizza's geeft troost. Maar dat duurt nooit lang. Soms is de eenzaamheid zo sterk dat het me verlamt. Dan lig ik op de vloer van mijn studio, alsof iemand alle lucht uit mijn lichaam gelaten heeft.” “Toen ik op een dag toch aan

Ik verlang gewoon naar iemand die me ziet. Het is niet voor niets dat ik de leegte opvul met eten, want het gevoel lijkt op honger.”

“Bij momenten voel ik een intense leegte. Ik probeer die op te vullen met eten. Het opgeblazen gevoel na drie diepvriespizza's geeft troost.”

Wat zou mijn eenzaamheid kunnen temperen? Ik weet het niet. De lotto winnen, misschien? Genoeg geld hebben om gewoon te leven zou mijn gepieker verminderen. En als ik beter voor mezelf kan zorgen, zal ook dat gevoel dat ik op niets of niemand kan terugvallen misschien verminderen. Een vriend die me echt graag ziet en me een beter gevoel geeft over mezelf, in plaats van me te kwetsen, dat zou ook helpen. Maar waar ga ik die vinden?”

“Het is alsof ik op een eiland woon. Geen tropisch eiland, maar een koud en kaal stuk rots.”

ruzies en de vernederingen, maar had niet genoeg geld voor een huurwaarborg, dus bleef ik een jaar langer dan goed voor me was. Vandaag woon ik alleen. Ik werk nog altijd in een winkel, heb veel contact met mijn broer en zijn gezin en ook met een paar vriendin-

nen en vrienden. Toen ik op een dag toch aan een vriendin vertelde dat het soms zo moeilijk was alleen, zei ze meteen dat ik waarschijnlijk een depressie heb. Maar dat denk ik niet. Ik weet wat dat is, ik heb het bij mijn oma en bij een andere vriendin gezien. Ik ben niet levensmoe, en zie de wereld niet donker.

09:01

Positief leiderschap, die kaart trekt Katrien Kintaert met haar Patrasche Foundation. “Jongeren die *fin de carrière* zijn in de jeugdhulpverlening bieden wij een traject aan om honden te trainen tot assistentiehond. Ze kunnen ook honden met gedragsproblemen opleiden tot vlotte sociale hond. Gemiddeld duurt een traject een jaar, met één trainingsdag per week. De problemen van de jongeren worden gespiegeld door de problemen van de honden. Op het einde van het traject moeten ze in staat zijn om andere jongeren tot hondentrainer op te leiden en krijgen ze een certificaat van hulpinstructeur. Uiteindelijk wordt de hele ervaring opnieuw naar hun eigen sociale context vertaald. 85% van onze deelnemers krijgt weer een perspectief in het leven, komt niet meer in de problemen met zichzelf of met anderen, en functioneert weer in de leefgroep.”

>> www.patraschefoundation.be

FOTO BOB VAN MOL

Jo Vandeurzen, tweemaal minister van Welzijn

CONTINUÏTEIT BETEKENT NIET MÉÉR VAN HETZELFDE

Tekst Nico Krols | Foto's Jan Locus

De beleidsbrief 2014-2019 is er al een tijdje. Met die leidraad in de hand geven minister Jo Vandeurzen en de volledige administratie van zijn beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) de sector verder vorm. Verder, want Vandeurzen is de eerste Vlaamse minister in twintig jaar die zijn mandaat mag verlengen.

JO VANDEURZEN, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Wat is volgens u het bindmiddel in de heterogene sector van welzijn, volksgezondheid en gezin?

“Ik vind het belangrijk dat het beleidsdomein na de laatste verkiezingen is

samengebleven. Daardoor hebben we de intersectorale benadering van de sector kunnen doorzetten. Dat heeft een impact op de individuele hulpvrager. We zien hem of haar als de start en de kern van het hulp-

proces. Alle grote dossiers uit de vorige legislatuur – kinderopvang, personen met een handicap, gegevensdeling, preventieve gezinsondersteuning, integrale jeugdhulp – hebben we met een gemeenschappelijke visie benaderd. We moeten vermaatschappelijke en geïntegreerd werken.”

Hoe werk je de wachtlijsten weg als er zich besparingen opdringen? En bemoeilijkt de zesde staatshervorming dat proces niet?

“Voor- en tegenstanders prijzen de continuïteit van het beleid. De staatshervorming is een bijkomende uitdaging. Het klopt dat ook de welzijns- en zorgsector moet besparen. Maar we proberen dat zorgvuldig te doen. Wat de budgettaire krapte betreft, is de eerste strategische doelstelling van de beleidsnota niet onbelangrijk. Het gaat om vroeginterventie en vroegdetectie. Elk probleem dat je voorkomt, is een besparing.”

Welke impact heeft de zesde staatshervorming op de continuïteit van uw beleid?

“Als gevolg van de staatshervorming worden onder meer de justitiehuisen in ons beleidsdomein geïntegreerd. Die staatshervorming blijkt elke dag weer een complexe ontdekkingstocht. Zodra de integratie haar afronding nadert, zullen we onze eigen visie kunnen ontwikkelen. Tijdens de lopende beleidstermijn zal blijken dat continuïteit niet gewoon meer van hetzelfde is. We zullen een Vlaamse visie moeten ontwikkelen. Een aantal bevoegdheden die vroeger in de ziekte-

“Het is belangrijk dat het beleidsdomein na de laatste verkiezingen is samengebleven.”

verzekering zaten, moeten we nu in een meer op *care* afgestemd beleid integreren. Dat en de justitiehuisen en het kindergeld zijn majeuze uitdagingen.”

Wordt de Vlaamse Sociale Bescherming een uitbreiding van de zorgverzekering?

“Ja. Het verzekeringssysteem geeft de gemeenschap de mogelijkheid een premie te innen die niet alle uitgaven dekt, maar wel een zelfstandige bron van inkomsten oplevert. We kunnen daarmee met minder administratieve last eenheid in het *care*-beleid brengen. Het systeem laat een eigen dynamiek toe, waardoor we op termijn kunnen bekijken hoe we dankzij die Vlaamse Sociale Bescherming de onderdelen van de zorg op elkaar kunnen afstemmen.”

Welke nieuwe stappen worden er in de eerstelijnszorg gezet?

“De inkanteling van federale financiële structuren en instellingen geeft ons de gelegenheid om de gezondheids- en welzijnzorg te harmoniseren en administratief te vereenvoudigen. We moeten de integratie aanpakken met de bescheidenheid van het aantal Vlaamse bevoegdheden. Op de volledige structuur van de gezondheidszorg of haar geldstromen hebben we een beperkte impact. Maar onder meer met de eerstelijnsgezondheidsconferenties hebben we wel een draagvlak voor verdere hertekening van de eerste lijn gecreëerd.”

Perspectief 2020 wil over vijf jaar een persoonsvolgende financiering voor elke persoon met een handicap. Lukt dat?

“We mogen niet terugkomen op die beslissing. We moeten ons vooral afvragen hoe we het einddoel zullen bereiken. Voor mij is het behoud van het draagvlak momenteel een prioriteit, en vervolgens een behoedzame uitvoering van de plannen. We zitten in de evolutie naar Perspectief 2020 nog niet helemaal in het oog van de storm.

Het tijdschema is krap, zeer krap. Maar als u mijn toekomstige opvolgers – *Weliswaar* zal dan uiteraard nog altijd bestaan – bevraagt, zullen zij in de persoonsvolgende financiering mogelijk hervormingen aanbrengen. De basis zal kunnen bouwen op tal van mogelijke nieuwe dynamieken.”

De ontwikkeling van de Huizen van het Kind lijkt wel aan te slaan.

“Er zijn al ruim 118 Huizen erkend. Dat is een redelijk ongezien succes. In die gemeenten hebben de consultatiebureaus van Kind en Gezin een upgrade gekend, zijn nieuwe samenwerkingen opgezet en is het lokale bestuur bij de werking betrokken. Het Huis van het Kind moet een herkenbare plek worden in de ondersteuning van de opvoeding van ouders, zonder drempel.”

U bereidt een Instituut voor de Kwaliteit van de Zorg voor. Hoe zal het eruitzien? En is daarvoor een extra instituut nodig?

“Het project over kwaliteitsindicatoren in de ziekenhuizen is een groot succes. We maken de website daarvan binnenkort publiek. Eenzelfde project zijn we gestart in de geestelijke gezondheidszorg en in de residentiële ouderenzorg. Als overheid zoeken we naar een manier om kwaliteit zichtbaar te maken, inclusief wat de subjectieve beleving van kwaliteit betreft. Het gaat dus niet om cijferfetisjisme. Een centrum is een geschikte plek om alle professionele betrokkenen bij elkaar te brengen.”

Vlaanderen kampt nog altijd met een hoog zelfdodingscijfer. Hoe kunnen we dat doen dalen?

“We hebben een actieplan suïcidepreventie en dat moeten we alle kansen geven. De Vlaming praat, niet over zijn gevoelens en als hij erover praat vreest hij dat hij niet serieus genomen wordt. Met gerichte initiatieven moeten we proberen dat cijfer naar beneden te brengen. Internationaal gezien hebben we een van de betere actieplannen.”

“Het zichtbaar maken van de kwaliteitsindicatoren van de ziekenhuizen is een succes. Het nieuwe Instituut voor de Kwaliteit van de Zorg zal dat ook doen voor de geestelijke gezondheidszorg en de residentiële ouderenzorg.”

» *Weliswaar* heeft de beleidsbrief 2014 – 2019 voor u eenvoudig samengevat op weliswaar.be/123.

NEEM JIJ EEN NIEUW ABONNEMENT OP WELISWAAR?

Ontvang je *Weliswaar* op papier, maar lees je ons liever online? Dat kan straks op onze vernieuwde website. Ja, wij stomen een gloednieuwe *weliswaar.be* voor jou klaar: frisser, gebruiksvriendelijker en met nog meer nieuws over de sector. Vanaf 1 juni starten wij een **herabonneringsactie**. Dan kan je aangeven of je ons magazine in je brievenbus wil of liever online leest. In een van de volgende edities lees je wat je kan doen om het magazine te blijven ontvangen. We houden je dus op de hoogte. Voorlopig hoef je niets te doen.

Al op onze nieuwsbrief geabonneerd?

Zeker doen, want zo krijg je nog meer nieuws en blijf je op de hoogte van evenementen en weggeefacties. Ga naar weliswaar.be/nieuwsbrief

GLUTEN: HIP EN HYPER

Glutenvrij eten is de afgelopen jaren uit-gegroeid tot dé trend voor wie bewust met voedsel en gezondheid bezig is. Voor mensen met glutenintolerantie lijkt dat een zegen, maar tegelijk dreigt het hun aandoening te minimaliseren: iederéén lijkt tegenwoordig glutenintolerant. Waar komt de hype vandaan? Wat is de rol van de medische wereld en de voedingsindustrie?

>> *Weliswaar* zocht het voor u uit: weliswaar.be/123

STEEDS MEER ALLOCHTONE PLEEGKINDEREN

Na een eerste crisisopvang in een autochtoon gezin kon een meisje van acht maanden terecht in een Turks gezin met kinderen. De biologische mama was wel bang dat dit zou uitlekken in de Turkse gemeenschap. Haar eer stond op het spel. "Steeds meer kinderen in de pleegzorg zijn van vreemde herkomst", zegt Emine Karanfil, coördinator van Dunya Oost-Vlaanderen. "Wij helpen de culturele verschillen te overbruggen."

>> Cultuurgevoelige pleegzorg, hoe doen ze dat bij Dunya? weliswaar.be/123

AD VERTELT

Kent u Ad al? Hij doet niets liever dan vertellen, inspirerende verhalen voor onderwijs en zorg. Hij geeft een stem aan wat leerkrachten, ortho-ago-gen, therapeuten, ouders, directies dagelijks beleven, maar wat vaak onuitgesproken blijft. 35 jaar lang heeft hij als ortho-agoog in de zorgsector gewerkt. Voor *Weliswaar* maakt Ad Goos (71) je deelgenoot van zijn beste herinneringen aan zijn werk in een voorziening voor mensen met een fysieke en verstandelijke beperking.

>> Meer op weliswaar.be/123

DOORBREEK DE BARRIÈRE

Vlaanderen heeft momenteel een recordaantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Het naderende M-decreet moet daar verandering in brengen. Docent handicapstudies Jo Lebeer (Universiteit Antwerpen) pleit voor een verregaande inclusieve aanpak. Hij vertrekt daarbij vanuit zogenaamde leerbarrières, gebaseerd op de methode Feuerstein. Dat totaalpakket wordt volgens hem te weinig gehanteerd in Vlaamse scholen. Het veronderstelt een bredere kijk op kinderen met een beperking: zowel biologisch, psychologisch, sociaal als ecologisch. "We hebben vooral nood aan een mentaliteitsverandering."

>> *Weliswaar* woonde een voorstelling bij. Lees de reportage op weliswaar.be/123

DURF TE VERANDEREN

Met Perspectief 2020 wil minister Vandeuren mensen met een beperking stimuleren om volwaardig deel uit te maken van de samenleving. Het zijn niet langer de voorzieningen die geld krijgen, maar de gebruikers zelf die hun zorg kopen. Al moeten ze ook meer steun zoeken bij hun omgeving én de brede samenleving. Een uitdaging, die vragen en twijfels oproept. DURF2020, een samenwerking tussen de overheid en tal van organisaties uit de sector, wil mensen met een beperking helpen en hen een stem geven in het veranderingsproces van de komende jaren.

Niemand is te beperkt om erbij te horen

“DURF2020 FOCUST OP KANSEN”

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto Jan Locus | Illustratie Elisabeth Noels

Dankzij Perspectief 2020 komt er een omwenteling voor mensen met een beperking. Ze krijgen vanaf 2016 zelf een budget om ondersteuning te kopen. Een nieuwe uitdaging, die ook vragen oproept. DURF2020 wil advies geven aan beleidsmakers, zorgaanbieders en de samenleving.

KOEN DEWEER VAN DURF2020:

“Veel mensen zitten met vragen over het nieuwe decreet. Zal hun budget volstaan? Zullen ze alles wel zelf geregeld krijgen?”

Hoe is DURF2020 ontstaan?

Koen Deweer, initiatiefnemer: “Het idee is gegroeid uit Konekt, een nieuwe organisatie die een achttal vzw’s groepeerd. Wij zijn vooral bezig met vormingen voor mensen met een beperking en hun omgeving, met sensibilisering en bewegingswerk. We willen werken aan een maatschappij waar mensen met een beperking erbij horen en een belangrijke rol opnemen. Toen Perspectief 2020 vorm begon te krijgen, merkten we ongerustheid bij de mensen. Om hierop een antwoord te bieden en om

de hele maatschappij erbij te betrekken, zijn we op zoek gegaan naar gelijkgezinden. Die zoektocht is snel gegroeid tot een beweging met een veertigtal partners in Vlaanderen.”

Wat vinden jullie zelf van Perspectief 2020?

“We staan volledig achter het onderliggende idee: vermaatschappelijking van de zorg. Dat betekent dat iedereen mee verantwoordelijkheid draagt in de ondersteuning van zijn medemens. Het gaat

om engagement, solidariteit, het vanzelfsprekend vinden dat we elkaar helpen en bijstaan waar nodig. Anderzijds is er de manier waarop vermaatschappelijking vorm krijgt. De budgetten voor zorg en ondersteuning zullen niet langer naar de voorzieningen gaan, maar naar de mensen met een beperking zelf. Mensen met een beperkte nood zullen een basisondersteuningsbudget krijgen, mensen met een intensere ondersteuningsnood een persoonsvolgend budget. Ook dit lijkt ons een belangrijke en interessante evolutie die meer keuzevrijheid en zelfbeschikking geeft. Ondersteuning ziet men nu ook ruimer dan enkel de professionele kant. Ook de persoon zelf, familie en vrienden zetten talent en vaardigheden in om de persoon met een beperking vooruit te helpen in het leven. De persoon en zijn omgeving zullen centraler staan. Dit is een totaal andere manier van werken die vragen en bekommernissen oproept bij de mensen met een beperking en hun omgeving. Dat begrijpen we goed en hierop willen we inspelen.”

Waarover maken mensen met een beperking zich vooral zorgen?

“Zal hun budget in de toekomst wel volstaan om alle zorg te betalen? Bij de nieuwe vrijheid komt natuurlijk ook meer verantwoordelijkheid. Zullen zij er wel in

“Deze transitie is ook voor onze samenleving een uitdaging.”

slagen om al die zorg zelf geregeld te krijgen? Ook ouders en familieleden zijn ongerust. Komt er niet te veel druk op hun schouders? Zullen deze ingrepen volstaan om de wachtlijsten op te lossen?”

Wat kunnen jullie betekenen voor die mensen?

“In oktober 2014 zijn we begonnen met startdagen in elke provincie, waar mensen uitleg kregen over het nieuwe decreet en ze hun vragen konden afvuren. Dit voorjaar waren er durfdagen voor professionals, ouders en familie en uiteraard voor de mensen met een beperking zelf. We geven nu ook informatie op de website en onze Facebookpagina, maar het voorlopige hoogtepunt wordt ons congres op 28 april. Dan willen we de overheid bereiken, de mensen met een beperking zelf, de klassieke voorzieningen en de brede samenleving. We geloven dat de ver-

maatschappelijk een goede evolutie is en we schenken aandacht aan innovatieve praktijken. Maar we willen wel de bezorgdheden van iedereen bundelen en omzetten in aanbevelingen. Vandaar ook het zebra-logo van DURF2020: iedereen is uniek en wil gaan voor zijn eigen leven en dromen. Tussen haakjes: ons congres zal geen eindpunt zijn. Ook daarna blijven we met DURF2020 acties opzetten voor een samenleving waar iedereen mee zorg draagt voor elkaar.”

Hoe willen jullie precies de brede maatschappij bereiken?

“We hebben onder andere een zebra-caravan waarmee we door Vlaanderen trekken, naar markten en dorpspleinen. We vertellen de mensen over wat er gaat veranderen, we luisteren naar hun verhalen en hun kijk op mensen met een beperking. Uit die gesprekken hebben we al gemerkt dat de samenleving nog niet helemaal klaar is om mee te stappen in de grote omwenteling. Er is nog veel *able-isme*, een moeilijk woord voor discriminatie op basis van mogelijkheden.”

Hoe uit die discriminatie zich?

“Dat zit vaak in kleine – soms zelfs goedbedoelde – opmerkingen en ideeën. We hebben de neiging om mensen met een beperking meteen in een apart hokje te plaatsen, met professionele zorg en een duidelijk label. Ik ken bijvoorbeeld een gezin met twee kinderen. De oudste zoon ging al een paar jaar naar de scouts en de dochter, die een mentale beperking heeft, wilde ook graag mee. Toen haar ouders dat bespraken met de leiding, kregen ze meteen het antwoord dat er ook een Akabe-groep (*scoutsgroep voor kinderen met een handicap, nvdr*) in de buurt is. Goedbedoeld, maar dat toont meteen hoe vastgeroest onze ideeën zijn.”

Perspectief 2020

Perspectief 2020 is een conceptnota van de Vlaamse overheid. Het basisidee is dat personen met een handicap een volwaardige plaats moeten krijgen in onze samenleving. De conceptnota zet twee krachtlijnen uit: tegen 2020 moet alle zorg vraaggestuurd zijn en er moet zorggarantie komen voor mensen met de grootste ondersteuningsnood.

DURF2020

In de aanloop naar Perspectief 2020 is DURF2020 opgezet. Dit samenwerkingsverband tussen Konekt vzw, de Vlaamse overheid (VAPH) en heel wat organisaties die mensen met een handicap sterker willen maken, wil goed informeren en goed naar hen luisteren, en hen vooral ook een sterke stem geven.

» Het congres van Durf2020 vindt plaats op 28 april in het ICC Gent. Alle info op www.durf2020.be.

[@weliswaar.be](https://twitter.com/weliswaar.be)

Is de vermaatschappelijking van de zorg een gunstige evolutie?

Budgethoudersvereniging Onafhankelijk Leven in de bres voor het PAB

“ONZE DROOM? EEN WERELD WAAR IEDEREEN ECHT VRIJ IS”

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto's Jan Locus

Binnenkort krijgen alle personen met een beperking een eigen budget om hun zorg te betalen. Dat betekent meer keuzevrijheid, maar ook meer verantwoordelijkheid. *Weliswaar* sprak met Koenraad Depauw van budgethoudersvereniging Onafhankelijk Leven vzw.

Wat doet een budgethoudersvereniging? **Koenraad Depauw, algemeen directeur van Onafhankelijk Leven:** “Mensen die een persoonlijk assistentiebudget (PAB) hebben, kunnen zich bij ons aansluiten. In het geval van Onafhankelijk Leven zijn dat er 1.200. We bieden hen dienstverlening. Want het lijkt allemaal eenvoudig: je krijgt een budget en je hebt de vrijheid om daarmee te doen wat je wilt. Maar in de praktijk zitten de meeste mensen met belangrijke levensvragen. Wat willen ze eigenlijk? Opnieuw gaan werken? Hun kind met een beperking naar een bepaalde school sturen? Het vervoer naar die school regelen? Of totaal andere dingen? Zodra die kwesties uitgeklaard zijn, is er de tweede vraag: hoe organiseren ze hun assistentie en ondersteuning om dat allemaal te realiseren? Wij hebben een advieslijn die gratis is voor leden, waar we praktische vragen beantwoorden. Wat mag je wel of

niet betalen met je budget? Hoe stel je een contract op met een persoonlijke assistent? Welke taken mag die opnemen en in welk statuut? Daarnaast hebben we zeven coaches die op huisbezoek gaan en veel intensievere begeleiding bieden, zoals bij de administratie.”

Onafhankelijk Leven is een budgethoudersvereniging ‘met een droom’.

Wat houdt die in?

“We zijn ook een sociale beweging die droomt van een andere wereld, waar mensen met een beperking zich even vrij voelen als al de rest. Terwijl ze nu nog vaak afhankelijk zijn van hun ouders, hun partner, een voorziening. We voeren veel sociale actie

en proberen het beleid te beïnvloeden. Dat doen we niet vanuit een ivoren toren. We hebben ook een team van inspirerende vrijwilligers met een beperking die een ambassadeursrol opnemen.”

Binnenkort krijgen heel wat mensen een basisondersteuningsbudget. Een goede zaak?

“Principieel vinden we dat iedereen met een beperking recht heeft op ondersteuning. Zeker in een welvarend land als het onze zijn er geen excuses om dat te onzeggen aan mensen. Maar hoeveel geld de overheid ook in de sector pompt, er lijkt geen licht te komen aan het eind van de tunnel. Daarom is het een goede zaak dat

“Veel leden zijn bang dat we over alle verworvenheden van hun huidige PAB opnieuw zullen moeten onderhandelen.”

KOENRAAD DEPAUW, ALGEMEEN

DIRECTEUR ONAFHANKELIJK LEVEN:

“Iedereen die kan laten zien wat hij wil, op welke manier dan ook, kan zijn eigen zorg mee bepalen.”

beheren. Wel, ik heb ervaring met die doelgroep en ik kan je verzekeren dat zij dat wel kunnen. Iedereen die kan laten zien wat hij wil, op welke manier dan ook, kan zijn eigen zorg mee bepalen. Al is een sterk netwerk cruciaal: ouders, broers en zussen weten meestal goed welke zorg en assistentie hun familielid wil. Als je daar van jongs af aan mee begint, en de familie goed ondersteunt, is hun draagkracht ook groter. En daarbij kan een organisatie als Onafhankelijk Leven een cruciale rol spelen.”

het systeem nu omgegooid wordt. De visie van de minister zit goed. Maar de uitwerking kan beter. Een basisondersteuningsbudget van 300 euro is toch aan de lage kant. Daardoor vrezen we dat mensen die hulp nodig hebben er niet voldoende zullen krijgen. Tegelijkertijd bestaat het risico op een aanzuigeffect: wie het nu zonder financiële steun doet, zal zich misschien alsnog aanmelden om die 300 euro te krijgen. In een sector die nu al zo zwaar kampt met tekorten is dat niet echt wenselijk.”

Krijgen jullie veel ongeruste telefoontjes?

“Toch wel, maar we proberen er rationeel mee om te springen. Veel leden zijn bang dat we over alle verworvenheden van hun huidige PAB opnieuw zullen moeten onderhandelen, dat ze minder vrijheid of een lager budget zullen krijgen. Vlaams minister van Welzijn Jo Vandeurzen heeft beloofd dat dat niet zo zal zijn, dus ik verwacht dat hij woord houdt. De voorbije 15 jaar kon je kiezen tussen een flexibel systeem, het PAB, of een plaats in een voorziening. Ik denk dat in de toekomst vooral meer flexibiliteit nodig zal zijn bij alle dien-

sten: de gespecialiseerde VAPH-diensten, maar zeker ook de thuiszorgdiensten. Als je mensen echt hun leven in eigen handen wil geven, moeten ze ook zelf kunnen beslissen hoe laat ze opstaan en gaan slapen. Cruciaal wordt ook dat mensen zelf kunnen beslissen wie hen ondersteunt. Met een persoonlijke assistent kan je alles makkelijk regelen, maar in een voorziening of bij de thuiszorg is dat vandaag nog vaak moeilijk. Dat zal in de toekomst moeten veranderen, want er komt ook meer concurrentie tussen organisaties. Diensten die niet flexibel aan de vraag van mensen met een handicap kunnen voldoen, zullen het lastig krijgen. Al denk ik wel dat er makkelijk 20 jaar nodig is alvorens er een echte omwenteling is gerealiseerd. De eerste jaren zullen vooral jonge mensen hun zorg in eigen handen nemen, de rest zal traag maar gestaag volgen.”

Is een eigen budget wel haalbaar voor alle personen met een beperking?

“Daarover bestaan veel vooroordelen. Mensen met een verstandelijke beperking zouden bijvoorbeeld geen budget kunnen

» Op weliswaar.be/123 leest u hoe Ann Claeys haar persoonlijk assistentiebudget (PAB) aanwendt.

Samenleven met een beperking

TWEE MANNEN ONDER ÉÉN DAK

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto's Jan Locus

Sylvain en Jonas wonen al bijna tien jaar samen. Eerst uit noodzaak – ze hebben allebei veel ondersteuning nodig – maar intussen kunnen de twee elkaar niet meer missen. “Wij zijn elkaars steunpilaren.”

Tien jaar geleden, toen **Sylvain Dejonghe** (61) en **Jonas Delrue** (59) besloten om te gaan samenwonen, stuurden ze een feestelijke brief naar vrienden en familie. Eindelijk kon Jonas terugkeren naar zijn ouderlijk huis, want hij had een compagnon gevonden. Boven de tekst staat een foto van komisch duo Laurel & Hardy (de dikke en de dunne), met de hoofden van Sylvain en Jonas erop gekleefd. Jonas als ‘de dikke’: breed glimlachend en vol zelfvertrouwen. Sylvain als ‘de dunne’: een tikkeltje verlegen en ingetogen. Dat blijken ze ook in het echte leven te zijn. Jonas, die geboren werd met een lichte beperking, is de vrolijke van de twee. Sylvain, die op zijn achttiende een ongeval kreeg en sindsdien

ik dat halen.” Jonas lacht. “Maar als hij dan vergeet wát hij precies moest meenemen, kan ik hem dat vertellen.”

Verder, sterker, anders

Nochtans kenden de twee mannen elkaar tien jaar geleden alleen ‘van zien’. Ze liepen elkaar soms tegen het lijf op de dagbesteding van Groep Ubuntu, een West-Vlaamse organisatie voor mensen met een beperking, gericht op wonen, werken, vorming en vrije tijd. Jonas heeft altijd thuis gewoond, bij zijn ouders. Maar toen die ziek werden en later overleden, was er maar één oplossing: een woonvorm van Groep Ubuntu. “Maar dat was toch een hele aanpassing”, vertelt hij nu. “Ineens moest ik

“Als je elkaar helpt en samen dingen kunt doen, sta je sterker en kom je verder.”

vooral last heeft van zijn kortetermijngeheugen, is ingetogener. Poëtisch zelfs, bij momenten. Hij kan niet genoeg benadrukken hoe dankbaar hij is dat hij bij Jonas mocht komen wonen. Zijn vriend voor het leven. “Wij zijn elkaars steunpilaren. En we vullen elkaar perfect aan: Jonas is wat minder mobiel, ik kan niet zo goed onthouden. Als we iets nodig hebben uit de kelder, ga

met tien andere mensen samenleven, wat lang niet evident is. Ik droomde ervan om weer in mijn ouderlijk huis te gaan wonen, maar in mijn eentje was dat onmogelijk.” Dus plaatste Jonas een advertentie in het krantje van Groep Ubuntu. *Gezocht: een huisgenoot.* Sylvain woonde op dat moment in een andere woonvorm van Groep Ubuntu en was meteen enthousiast. “Ik

hield niet zo van de drukte, toen ik met veel mensen samenwoonde. We zijn een paar keer op bezoek geweest in het huis en we hebben elkaar wat beter leren kennen. Op een paar dagen was de zaak al beklonken. Ik was onder de indruk van het huis: het is groot en netjes. Net als Jonas zelf (*lacht*). In

het begin had ik natuurlijk twijfels: zou het wel lukken met ons tweeën? Maar nu is dit echt mijn thuis, dankzij Jonas. Ik wil hem helpen, en hij mij. We staan ten dienste van elkaar. Dat is ook waar Groep Ubuntu – een Afrikaanse naam – voor staat. Het betekent letterlijk ‘verder, sterker, anders’.

Als je elkaar helpt en samen dingen kunt doen, sta je sterker en kom je verder.”

Drukke dagen

Als ik vraag hoe hun dag eruitziet, moet Jonas weer lachen. Hij begint zijn drukke weekschema uit de doeken te doen.

SYLVIAN DEJONGHE EN JONAS DELRUE:

We vullen elkaar perfect aan”, vertelt Sylvian. “Jonas is wat minder mobiel, ik kan niet zo goed onthouden.”

Na het overlijden van zijn ouders moest Jonas verhuizen. “Ik droomde ervan om weer in mijn ouderlijk huis te gaan wonen, maar in mijn eentje was dat onmogelijk.”

Op maandagvoormiddag gaan ze naar de dagbesteding (‘het werk’) – hij doet aan boekbinden, Sylvian werkt in het technisch atelier – en in de namiddag is er een vorming. Op dinsdagvoormiddag weer werken en in de namiddag komt Familiezorg op bezoek. “Dan doen we samen boodschappen en zij doen de was en de strijk en ze poetsen. Daar ben ik heel tevreden over.” Woensdagvoormiddag maken ze soep met een groep senioren en in de namiddag gaat Jonas naar de vorming lichaamsbeweging en Sylvian weer naar het technisch atelier. Donderdagvoormiddag: weer werken, in de namiddag komt Familiezorg. En op vrijdagnamiddag is het – na een halve dag werken – tijd voor de redactieraad van het Ubuntu-krantje. ’s Middags krijgen ze warm eten bij Groep Ubuntu, ’s avonds eten ze boterhammen, vaak met soep. En in het weekend komt ‘het keukentje’, een traiteurdienst. De weekends zijn ook altijd goed gevuld, met bezoeken aan familie en allerlei activiteiten. Afgelopen zaterdag ging Jonas nog bowlen, terwijl Sylvian koos voor een Grieks etentje. En tijdens de zomervakantie gaan ze op reis. Voor Jonas

hoeven dat geen verre bestemmingen te zijn: een weekje aan zee met zijn familie vindt hij heerlijk. Maar Sylvian trekt graag de wijde wereld in: met een gespecialiseerde organisatie ging hij al naar Portugal, Duitsland, Turkije en Marokko. Deze zomer staat Griekenland op het programma. “Dat is altijd perfect geregeld: de vlucht, het eten en drinken, de gids, ... We ontdekken hoe de mensen daar leven.”

Manusje-van-alles

Naast de ‘reguliere diensten’ van Familiehulp komt er ook elke ochtend een verpleegkundige om te helpen met wassen en aankleden. En op dinsdag komt Christelle langs, hun vaste begeleidster van het mobiele team van Groep Ubuntu. Zij is zo’n beetje het ‘manusje-van-alles’, vertelt ze zelf. “Ik probeer alles samen met Sylvian en Jonas te doen. We bekijken de post, doen betalingen bij de bank, plannen hun activiteiten, regelen afspraken bij de dokter, kopen samen kledij, overleggen met de familie, beheren samen hun budget. Met al hun vragen kunnen ze bij mij terecht. En ook op andere dagen spring ik geregeld

binnen, om te kijken of alles goed gaat.” Sylvian en Jonas kunnen ook altijd iemand opbellen als ze hulp nodig hebben, en voor momenten van uiterste nood hebben ze een alarmknop. Onzeker of onveilig voelen ze zich nooit. “Er kan altijd iets gebeuren”, zucht Jonas. “Maar daar ben ik niet bang voor.” Ondertussen giet Sylvian nog een kop koffie uit. En hij wijst trots naar zijn flatscreen-tv op de kast. “We hebben er elk één, want we volgen onze eigen programma’s. En ik leg ’s avonds graag een kaartje. Solitaire. Maar we babbelen en lachen ook veel.”

Geheugensteuntjes

Nadat Jonas en Sylvian hun verhaal hebben verteld, willen ze nog graag een rondleiding geven in hun huis. Ze wonen in Avelgem, in een afgelegen kronkelstraatje. “Tot vorig jaar woonden mijn tante en nonkel hiernaast”, vertelt Jonas. “Maar ze zijn verhuisd naar een appartement. Nu wonen hier nieuwe, jonge mensen. We hebben hen een nieuwjaarskaart gestuurd, maar voorlopig hebben we nog geen contact gehad. Even afwachten. Bovendien wonen in onze straat nog wat neven en nichten. Eén van die neven komt hier altijd het gras afrijden. En ook mijn broer en zus komen vaak langs.” De familie van Sylvian woont verder weg, maar hij ziet zijn broers en zussen toch ook maandelijks. In zijn kamer toont hij trots een foto met de hele familie. “We waren met tien kinderen. Zeven meisjes en drie jongens.” En hij somt al hun namen op, zonder aarzelen. Andere dingen onthouden gaat soms moeilijker. In zijn kamer hangen een paar geheugensteuntjes. Dat hij zijn tanden moet poetsen, ’s ochtends en ’s avonds. En zijn kleren voor de volgende dag liggen ook al klaar. “Tja, verder kan ik weinig laten zien. Maar ik ben hier gelukkig. Dankzij Jonas.” Ook hij toont trots zijn slaapkamer. “Vroeger slapen mijn ouders hier, mijn eigen kamer was boven. Maar ze hebben me altijd gezegd dat ik deze kamer mocht gebruiken, later. Ze wilden zo graag dat ik in dit huis zou blijven wonen.”

Weliswaar bestaat niet alleen op papier. Je vindt ons ook online: op Facebook, Twitter en weliswaar.be. Een greep uit onze posts.

“VERPLEEGKUNDIGEN MOETEN ALLES KUNNEN”

Een privilege, zo omschrijft zorgambassadeur Lon Holtzer werken in de zorgsector. Ze schreef er een boek over: *De 7 Privileges van de Zorg*. Daarin laat ze weinig heilige huisjes heel: ze pleit voor minder betutteling in de zorgsector, minder regelgeving en meer flexibiliteit, een uitbreiding van de opleiding tot verpleegkundige en een bredere kijk op superdiversiteit. “Iemand zei me: Lon, verpleegkundigen moeten precies alles kunnen. En ik dacht: ja, je hebt een punt.”

>> Lees het interview met Lon Holtzer op weliswaar.be/123

Al op onze nieuwsbrief geabonneerd?

Zeker doen, want zo krijg je nog meer nieuws en blijf je op de hoogte van evenementen en weggeefacties.

Ga naar weliswaar.be/nieuwsbrief

Generatie Wij

“ASSERTIEVE PATIËNTEN MAKEN HET WERK MAKKELIJKER”

Tekst Marc Kregting | Foto Bob Van Mol

Agnes Geyskens gaat met pensioen na bijna veertig dienstjaren in een psychiatrisch ziekenhuis. Daar werkt haar dochter Sarah Van Aelst op een heel andere afdeling.

Sarah: “In het ziekenhuis waar mijn moeder werkt, kreeg ik de gelegenheid een vakantiejob te doen. Zowel mijn broer, mijn zus als ik deed dat. Dit was lang voor mijn studie verpleegkunde. In het derde jaar daarvan kon ik als specialisatie kiezen tussen psychiatrie en ziekenhuis, en ik maakte dezelfde keuze als mijn moeder. Aan het eind van mijn stage in het psychiatrisch ziekenhuis kreeg ik een vaste job aangeboden. Dat is alweer tien jaar geleden.”

“Mijn afdeling werkt met mensen die gevoelig zijn voor een psychose en die soms een gedwongen opname ondergaan. We behandelen hun probleem op een zo kort mogelijke termijn en we kunnen hen een diagnostisch programma aanbieden. In het eerste stadium van hun behandeling zien we vaak een acuut toestandsbeeld, waarbij drugs en alcohol een rol kunnen spelen. Dat vergt een toegewijde zorg. We maken vooral werk van therapie. We moeten aandacht hebben voor verbale en non-verbale communicatie en we trachten altijd structuur en vertrouwen in te bouwen.”

“Het is belangrijk jezelf te kennen, te weten waar je eigen grens ligt en continu aan zelfreflectie te doen. Ik ben mijn eigen werkinstrument. Waarvoor sta ik zelf, waarvoor kies ik zelf? Gelukkig worden we met het team ondersteund, bijvoorbeeld na moeilijke interventies, bij verbale of fysieke agressie, bij suicide. Op straat zou ik ervoor weglopen, maar in het ziekenhuis moet je denken: wat zijn je eigen capaciteiten, je eigen grenzen? Hoe meer angst je zelf hebt, hoe meer je de patiënten in hun idee bevestigt.”

“Medische kennis is ook belangrijk. We moeten veel weten over medicatie. Een arts verwacht van ons een permanente observatie van de patiënt om zorgen te kunnen bijsturen. We moeten kennis hebben van nevenwerkingen, van de kenmerken van een overdosis, van wanneer de medicatie niet genoeg effect heeft op het ziektebeeld.”

“Duidelijkheid is alles. 's Nachts gaan de deuren van de badkamer en keuken op slot. Het mooie aan de job is de verscheidenheid aan patiënten. Arm en rijk, zwart of blank, beperkt in mogelijkheden of intelligent: een psychose kan iedereen overkomen.”

Agnes: “Ik ben in juni 1976 afgestudeerd en wou twee maanden vakantie nemen. Maar mijn ouders zeiden: ‘Tijd om geld te verdienen en te werken.’ Je had toen alle kansen. In die tijd begon de nieuwe

Sarah: “Hoe meer angst je zelf hebt, hoe meer je de patiënten in hun idee bevestigt.”

psychiatrie. Mensen hoefden niet meer in dwangbuizen, en neuroleptica waren in opkomst. Medicatie kreeg dus een belangrijke rol. In de jaren '90 verscheen de computer, voor mij een ommekeer. Inmiddels is er het elektronische patiëntendossier. Onderzoeken, medicatie, afspraken, verslagen: alles wordt genoteerd. Dit neemt heel wat tijd in beslag. Het doorgeven van

SARAH NAAST HAAR MOEDER AGNES:

“In tijden van crisis zijn oude werknemers te duur. Maar ervaring blijft belangrijk!”

informatie is belangrijk, tenslotte wisselen verpleegkundigen elkaar een hele week constant af. In vergelijking met vroeger zijn patiënten veeleisender en assertiever. Ik vind dat wel leuk en het is makkelijker om mee te werken.”

“Mijn eerste job in de psychiatrie was op een afdeling met chronische patiënten. Dat lag mij wel. Zes jaar later kwam ik terecht op een afdeling psycho-geriatrie. Werken met demente mensen bleek voor mij moeilijker. Misschien om jezelf tegen te komen: word ik later ook zo? Weer zes jaar later kwam ik op de afdeling terecht waar ik nu, 27 jaar later, met pensioen ga – voor mensen met epilepsie en niet-aangeboren hersenletsel, bijvoorbeeld na een

ernstig auto-ongeval of een hersenbloeding of een hersentumor.”

“Patiënten komen om te revalideren. We geven de mensen geheugentraining, leren ze omgaan met hun hersenletsel en werken aan resocialisatie. Je kan fulltime of halftime opgenomen worden. Ook dagopname is mogelijk. Er is eveneens een slaaplabo verbonden aan onze afdeling. Patiënten moeten dit allemaal zelf willen en vooral gemotiveerd zijn. Dwangopname bestaat bij ons niet. Ik werk dus op een totaal andere afdeling dan Sarah.”

“Inmiddels doen minder mensen meer werk. De opnames zijn korter. Bezuinigingen zijn iets van de laatste vijf jaar.

Collega’s die nu in het ziekenhuis komen werken, krijgen een vast contract, maar geen vaste afdeling. We hebben ook stewards en een flexibel inzetbare ploeg. Dat is een succes. Het is fijn dat ze helpen als er een zieke is – anders moet je iemand uit vakantie vragen.”

“Zal er binnenkort om mijn vertrek worden getreurd? Dat denk ik niet, want in tijden van crisis zijn oude werknemers te duur. Maar ervaring blijft belangrijk!”

PILLEN DOEN VALLEN

Zijn vader woont sinds kort in een woonzorgcentrum en dat loopt niet van een leien dakje. De ooit zo actieve universiteitsprofessor is opstandig en verward. Het zint hem niet zich te moeten aanpassen aan het nieuwe dagritme van zijn nieuwe woonomgeving. Vroeg onder de wol kruipen druist in tegen zijn natuur. Slapen om 21.00 uur is moeilijk voor iemand die nooit voor middernacht in bed lag. De pillen die hij krijgt om beter in te slapen versuffen hem overdag. Op een ochtend valt hij plompweg als hij opstaat. Hij breekt een been. Dat maakt hem tijdelijk bedlegerig en verward. Er komen antipsychotica aan te pas, ook om te vermijden dat hij zomaar opstaat, en opnieuw zou vallen. Zijn zoon ziet het met lede ogen aan. Vader gaat zien-derogen achteruit. Misschien een depressie, denkt de verpleegkundige met wie hij zijn besognes deelt. De dokter wordt erbij gehaald, maakt een praatje, meet de bloeddruk en schrijft een angstremmer voor, iets voor overdag. Op een half jaar tijd krijgt vader bovenop zijn bloeddrukverlagers die hij al jaren inneemt, drie verschillende psychofarmaca.

In de Vlaamse woonzorgcentra neemt 79% van de bewoners slaap- en kalmeerpillen, antidepressiva en/of antipsychotica. Dat is te veel, veel te veel. Wetenschappelijk is het niet te verantwoorden. Vanaf de inname van twee of meer pillen schiet het risico op vallen de hoogte in. Ongeveer 30 tot 70% van de bewoners valt minstens één keer per jaar, dat is driemaal meer dan ouderen in een thuissituatie. Daarvan moet 44% worden opgenomen in een ziekenhuis. En van diegenen die een heup breken, is 40% binnen het jaar overleden. Natuurlijk zijn mensen in woonzorgcentra extra kwetsbaar en minder mobiel, maar er is ook een duidelijk verband met medicatie, in het bijzonder psychofarmaca. Dus moet er afgebouwd worden, waar mogelijk. Dat kan enkel wanneer alle betrokkenen – de verpleegkundigen, de huisarts, het ondersteunend personeel, de familie – goed doordrongen zijn van de mogelijke ernstige gevolgen van te veel pillen slikken.

Vallen wordt nog te vaak als normaal en onvermijdelijk beschouwd, maar dat klopt niet. Het risico om te vallen kan fors worden teruggedrongen, op voorwaarde dat een gemotiveerd team er aandacht voor heeft. Hoe je dat concreet aanpakt, daar heeft het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen verstand van. Voor zorgverleners van woonzorgcentra die werk willen maken van valpreventie hebben ze een uitgebreid materialenaanbod uitgewerkt, met onder andere educatieve filmpjes, tips en algoritmes. Maak er gebruik van.

Marleen Finoulst

» Week van de valpreventie: 20 tot en met 26 april 2015
www.valpreventie.be

Dr. Marleen Finoulst is hoofdredactrice van *Bodytalk* en blogt voor *Weliswaar* over gezondheidskwesties: weliswaar.be/bodytalk

HOEVEEL 65-PLUSSERS ZIJN ER IN 2030?

De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt projecties van de bevolking en de huishoudens voor de Vlaamse steden en gemeenten. De berekening werd onlangs gemaakt voor de periode 2015-2030.

65+

In 2030 zal **één op de vier** Vlamingen ouder zijn dan 65 jaar. Er zullen dan **1,65 miljoen** 65-plussers zijn.

6,8 miljoen

In 2030 wonen er bijna **een vijfde meer** mensen dan in 1990. Dan zullen we met **6.789.101** zijn.

900.000

In 2024 is dat het aantal alleenstaande Vlamingen. Dat zijn er 300.000 meer in een kwarteeuw tijd.

20-64

Het aantal inwoners van actieve leeftijd (20- tot 64-jarigen) neemt in 237 van de 307 gemeenten af (met 5 tot 10%). In Antwerpen (+11,5%) en Gent (+2,4%) stijgt de actieve bevolkingsgroep.

1&2

Voor al het aantal één- en tweepersoonsgezinnen neemt sterk toe. Tot 20% meer eenpersoonsgezinnen tussen nu en 2024 in bijvoorbeeld Wuustwezel en Opglabbeek.

80+

Het aantal 80-plussers zal in 2030 aangroeien tot **een half miljoen**.

(bron: SVR, 29 januari 2015)

Gezondheid en helder nadenken gaan samen

TOEGANKELIJK GELUK

Tekst Harold Polis | Foto's Jan Locus

Goed leven is ook goed nadenken. Dat bewijst Tinneke Beeckman door als publieke filosoof na te denken over hoe we ons leven leiden of laten leiden. Pillen, therapie en begeleiding alleen kunnen ons allerminst redden. We hebben ideeën nodig om ons weerbaarder en krachtiger te maken.

TINNEKE BEECKMAN:

“Voor mij bestaat er geen tegenstelling tussen filosofie en het leven.”

Lezen en praten over filosofie is nuttig”, zegt **Tinneke Beeckman**. “Ook voor wie een opleiding tot een zorgberoep volgt. Baruch Spinoza leert ons bijvoorbeeld dat je niet over jezelf kan denken zonder dat ook over de wereld te doen waarin je leeft. Zo ontwikkel je aandacht voor de standpunten van anderen.” Beeckman is een van onze meest publieke filosofen. Levenskunst en filosofisch zelfonderzoek gaan hand in hand. “Voor mij bestaat er geen tegenstelling tussen filosofie en het leven”, schrijft ze. In haar nieuwe boek *Macht en onmacht. Een filosofische zoektocht* schrijft Beeckman over ideeën en ontwikkelingen die ons hedendaagse gevoel van machteloosheid hebben versterkt, zoals technologische vooruitgang en het afkalven van privacy. Als gezondheid volledig meetbaar wordt, bestaat dan niet het gevaar dat we de toegang tot welzijn en gezondheidszorg verstrengen voor wie niet aan de norm voldoet?

Rationaliteit is overschat

Tinneke Beeckman: “De verzorgingsstaat hervormt zichzelf en legt inderdaad meer druk bij het individu. Dat levert dubbelzinnige situaties op. We hebben een enorme voedingsindustrie die mensen toch ook aanzet om veel en vaak ongezond te eten. De samenleving steunt die voedingsindustrie, omdat het een economisch rendabele sector is. Maar zodra mensen ten prooi vallen aan de slechte eetcultuur, worden ze door dezelfde samenleving keihard afgerekend op hun gedrag. We staan direct klaar met onze veroordeling, ‘want je weet toch dat roken, drinken en vet eten ongezond zijn’. Eigenlijk overschatten we als mens

“We hebben niet alleen een lichaam, we zijn ook ons lichaam. Onze lichamelijke toestand beïnvloedt hoe we denken.”

onze eigen rationaliteit. Mensen hebben vaak uiteenlopende, heel persoonlijke redenen voor hun ongezonde levensstijl. Als je heel streng hun gezondheidsgegevens beoordeelt aan de hand van een meetbare norm, dan krijg je toch een onvolledig beeld van de werkelijkheid.”

Levensbevestigende kracht

Beeckman stelt voor om bewust te kijken naar de relatie die we met de wereld aangaan. Dat is ook de teneur van *Door Spinoza's lens*, het boek dat ze wijdde aan de zeventiende-eeuwse Amsterdamse filosoof Baruch Spinoza. Ze leest het werk van Spinoza als een rationele therapie voor het goede leven. Vooral met de *Ethica* spreekt Spinoza de hedendaagse westerse mens aan. Spinoza wijst de strakke scheiding van lichaam en geest af, pleit voor een wijze benadering van onze tekortkomingen en weert zich tegen onvrijheid. “Spinoza vond het belangrijk om de eindigheid te aanvaarden en vanuit die eindigheid de mogelijkheden van het leven te omarmen. Bovendien hebben we niet alleen een lichaam, we zijn ook ons lichaam”, zegt Tinneke Beeckman. “Onze lichamelijke toestand beïnvloedt onze geest. En goed kunnen denken was de grootste uitdaging die Spinoza zich kon inbeelden, voor elke mens. Hij dacht daar allesbehalve elitair over.” De grootste oorzaak van onvrijheid is onze onmacht om hartstochten in te perken, zoals bij eetverslaving. Spinoza

noemt dit slavernij. We zijn eindige, feilbare wezens in een wereld die we niet in de hand hebben, maar we kunnen ons leven wel laten leiden door de rede. Als we goed nadenken, dan is geluk toegankelijk. “Ik zal nooit de man vergeten die me na een lezing kwam vertellen dat hij enorm veel aan Spinoza had gehad. Hij had kanker overleefd en zijn moeder was eraan gestorven. Spinoza lezen had hem gesteund om zijn lot te aanvaarden, niet omwille van fatalisme, maar omdat er van Spinoza's denken een levensbevestigende kracht uitgaat.”

Steeds meer suiker

We staan klaar om ongezonde leefgewoonten te bestraffen en af te keuren, omdat we heel erg geloven in de vrije wil van mensen. Tegenslag is je eigen verantwoordelijkheid. Tinneke Beeckman: “Maar als je ziet hoe de overheid de voedselindustrie bevoorrecht, dan kan je eigenlijk niet meer over individuele vrije wil spreken. Als je de documentaire *Fed Up* van Laurie David (de producente van *An Inconvenient Truth*, nvdv) bekijkt, dan zie je hoe multinationals met overheidssteun steeds meer suiker in ons voedingspatroon stoppen. Daar is geen enkele sport tegen opgewassen. En toch veroordelen we obesitas en welvaartsziekten op een genadeloze manier. Dat is niet realistisch. Tegelijkertijd weten we dat ongezonde voeding de kosten van de gezondheidszorg fors zal doen toenemen. Is dat wat we willen?”

“Spinoza leert ons dat je niet over jezelf kan denken zonder dat ook over je omgeving te doen.”

» Lees het volledige interview op weliswaar.be/123

DE VOLGENDE DENKER

» In de volgende aflevering van ‘Denkers in welzijn’ laten we filosoof Hans Achterhuis aan het woord. Hij werd in Nederland in 2011 uitgeroepen tot de eerste Denker des Vaderlands en schreef klassieke boeken als *Het rijk der schaarse* en *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*.

[@weliswaar.be](https://twitter.com/weliswaar.be)
Moet gezondheid volledig meetbaar worden?
Wat denk jij?

CONTENTEMENT IS EEN SCHOON WOORD

Tekst Nico Krols | Foto Stephan Vanfleteren

Griet Teck debuteerde vorig jaar met *Feel my Love*, een gevoelige en tedere documentaire over de bewoners van Huis Perrekes, een kleinschalige woonvorm voor personen met dementie. Dementie mag dan geen sexy thema zijn, Teck slaagt erin om het luchtig en licht te houden, zonder lichtvoetig of sentimenteel te worden. “Ik kwam terecht in een omgeving die kijkt naar de mogelijkheden die er nog zijn, niet naar wat er niet meer is. En dat vooral wilde ik tonen. *Feel my Love* is ook een ode aan mensen die zich onvoorwaardelijk inzetten voor anderen.” Griet Teck vulde voor *Weliswaar* de Proust-lijst in en vertelt ons onder andere wat haar gelukkig maakt.

Wat is jouw belangrijkste karaktertrek?

Eerlijkheid en eenvoud.

Welke levende figuur bewonder je het meest?

Zovelen! Maar dan vooral zij die zich dagelijks onvoorwaardelijk inzetten voor hun naasten. Moeders, partners, mantelzorgers: zij zijn vaak onzichtbaar en wat zij doen wordt te vaak als evident beschouwd, maar het maakt zo’n wereld van verschil.

Voor welke gelegenheid lieg je?

Een kleine, witte leugen kan erdoor, maar ik ben daar in het algemeen abominabel slecht in.

Waar heb je het meest spijt van?

The good, the bad and the ugly: heb er zoveel uit geleerd. Van de minder leuke dingen in het leven groei je als mens. Soms gaat daar veel tijd over, maar het zijn allemaal leerscholen.

Wat is jouw idee van volmaakt geluk?

Het geluk is volmaakt in het moment. Het gaat over eenvoudige dingen. Ooit sprak iemand die mij na aan het hart lag over *contentement*, een schoon woord. Content zijn met de dingen die je hebt, daarin schuilt een sleutel.

Wat is jouw grootste angst?

Dat het piekeren om kleine dingen groter zou worden. Ik durf mij nogal eens vaak zorgen maken om niets.

Wat waardeer je het meest in je vrienden?

Dat ze er zijn.

Wat is je grootste buitenissigheid?

Ik weet het niet, misschien overkomt mij dat nog.

Wat vind je niet leuk aan je uiterlijk?

Het onderhoud.

Waar zou je willen wonen?

Ik voel me snel thuis op andere plekken, als er maar een zekere rust van uitgaat.

Wat is je meest dierbare bezit?

Mijn gevoeligheid en vertrouwen in de dingen zoals ze zijn.

Welke hervorming zie je het liefst doorgevoerd?

Meer aandacht voor kwetsbaarheid. Er is nood aan warmte in onze samenleving. Zorg op zich is niet voldoende. Ik denk vaak aan onze ouderen die niet meer mee kunnen, ons ongeduld over hen (en ons chronisch tijdgebrek) en dan de grote eenzaamheid die daarmee gepaard gaat. Er is veel nood aan eenvoudige warmte, samen een taartje delen, vragen hoe het gaat, een knuffel of een glimlach. In feite kijken we naar onszelf. Zij zijn ons, binnen de kortste keren. Ik sta daar vaak bij stil.

Hoe zou je willen sterven?

Omringd door wie van me houdt.

Heb je een lijfspreuk?

Alles kan, niets moet.

“Moeders, partners,
mantelzorgers:
zij zijn vaak onzichtbaar.”

Wat is de grootste liefde in je leven?

Vriendschap en proberen jezelf
graag te zien.

**Wat beschouw je als je grootste
prestatie?**

De hele tocht die ik afgelegd
heb! Ik kom van ver.

» Het interview met Griet Teck
lees je op weliswaar.be/123.

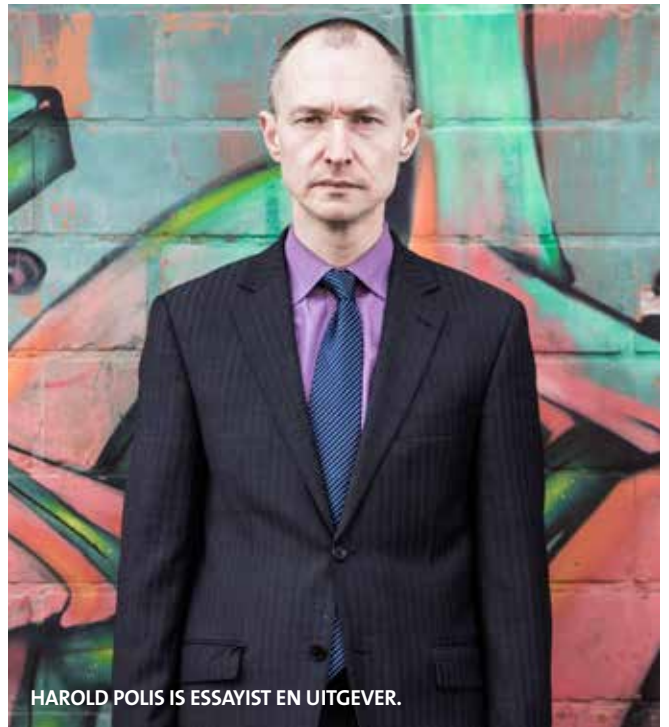
Win een dvd van *Feel My Love*

Abonneer je op onze gratis nieuwsbrief
(weliswaar.be/nieuwsbrief)
en maak kans op een exemplaar.

IEDEREEN BETWETER

De herdenking van de bloedige slag van Waterloo in 1815 overschaduwde een Napoleontisch feit dat dit voorjaar veel minder aandacht kreeg. Op bevel van Napoleon werd tijdens de Franse bezetting een armoedebeleid georganiseerd dat losstond van de religieuze caritas. De OCMW's vormden er een uitloper van. Dat hoofdstuk wordt afgesloten. De Vlaamse Regering besliste om na de gemeenteraadsverkiezingen van 2019 de OCMW's samen te voegen met de gemeentebesturen. Ook Wallonië volgt die ontwikkeling: daar zullen de fusies op vrijwillige basis gebeuren. Het afscheid van Napoleon gaat niet gepaard met wapengekletter, maar is eerder een gevolg van voortschrijdend inzicht. De dubbele structuur met een OCMW en een gemeentebestuur staat al langer ter discussie.

Net als alle andere maatschappelijke structuren is het OCMW eigenlijk een gestolde beslissing uit het verleden. De zucht naar bestuurlijke efficiëntie leidt ertoe dat we vandaag anders naar de organisatie van het OCMW kijken. Het is eerder een goede traditie dan een bevestiging van technocratische nieuwlichterij. In onze contreien bestaat er al eeuwen een armoedebeleid, zeker vanaf het moment dat de stedelijke economie fors groeide, omstreeks de zestiende eeuw. Uiteraard was het toenmalige beleid minder uitgebreid dan vandaag, maar er werd net zo goed driftig gede-

HAROLD POLIS IS ESSAYIST EN UITGEVER.

“De zucht naar bestuurlijke efficiëntie leidt ertoe dat we vandaag anders naar de organisatie van het OCMW kijken.”

batteerd over de manier waarop armoede en *onwelzijn* konden worden beheerd. Zo werden er stedelijke systemen ingericht waarbij bedelaars een penning kregen die hen de toelating gaf om te bedelen en hulp te krijgen. Ook toen was men al beducht voor ‘misbruik’. Het was ook het begin van een lange ontwikkeling die de welzijnszorg als gunst zou vervangen door sociale rechten. En net die rechten vormen vandaag de basis van onze sociale bescherming.

Organisatorische veranderingen en budgettaire beslommeringen zijn in de welzijnszorg altijd aan de orde van de dag geweest. Maar in stilte voltrekt er zich vandaag een revolutie die zelfs een visionaire en despotische bestuurder als Napoleon slapeloze nachten had bezorgd: de kennisexplosie. Dat is wel even andere koek. Wetenschappelijk onderzoek en technologische innovatie maken ons leven beter. Maar ze zorgen er ook voor dat we zoveel

te weten komen over menselijk gedrag, gezondheid en welzijn dat we ook anders beginnen na te denken over solidariteit. En als binnenkort datamining, *the internet of things* en de digitalisering de gezondheids- en welzijnszorg op hun kop zetten, dan is de kans toch groot dat we met heimwee zullen terugkijken op de eenvoudige discussies over de OCMW-hervorming. In de goede oude tijd was het organiseren van solidariteit een daad van blind geloof – de Amerikaanse filosoof John Rawls noemde dit ‘de sluier van onwetendheid’. Iedereen kon tegenslag hebben of ziek worden. En dus spanden we samen om ons te wapenen tegen het lot. Straks delen we zoveel kennis over elkaar, dat iedereen een betweter wordt. Het wordt een hele klus om ethiek, kennis en beleid zo met elkaar te verzoenen dat al die betweters met een gerust hart solidair met elkaar willen blijven.

Harold Polis

Welzijns- en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen uitgegeven door de Vlaamse overheid – Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jaargang 21 – nummer 2
Editie april - mei 2015

Redactie: Nico Krols, Liesbeth Van Braeckel

Eindredactie: Harold Polis

Medewerkers: Marjorie Blomme, Eric Bracke, Marc Kregting, Nathalie Le Blanc, Stefanie Van den Broeck

Tekeningen en cartoons: Ief Claessen, Pieter Van Eenoghe, Nix, Elisabeth Noels, Nora Theys

Fotografie: Jan Locus, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Directie: Liesbeth Van Huffelen

Verantwoordelijke uitgever:
Karine Moykens, secretaris-generaal
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Redactiebegeleiding en lay-out: BBC

Druk en distributie: Roularta Publishing

Oplage: 51.000

Abonnementen, adreswijzigingen, annuleringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 15 22 50. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden.

Redactie: redactie@weliswaar.be

Tel.: 02 553 33 76 of 02 553 07 32

Fax: 02 553 31 40

Vlaamse overheid – Departement WVG
Weliswaar

Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen?

info@weliswaar.be

De inhoud van de artikels weerspiegelt niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en [facebook.com/weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 123.15 – JG 21/nr. 2

2015

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

ISSN 1371-9092

Nog meer *Weliswaar*? Volg ons ook online.

Zin in meer nieuws, interviews en inspirerende berichten uit de wereld van welzijn en gezondheid? Volg ons dan zeker op **Facebook** en **Twitter** en op **weliswaar.be**. Onze webstek krijgt trouwens een grondige make-over. Wordt zeker vervolgd.

#facebook

#weliswaar.be

#twitter

En praat mee!

Jouw reactie lezen wij graag.
Laat dus zeker van je horen op Twitter en Facebook.

in welzijn

*“Als we goed nadenken,
dan is geluk toegankelijk.”*

Tinneke Beeckman heeft er goed over nagedacht.
Meer voer voor uw brein in dit nummer.

Foto © Jan Locus

Afgiftekantoor Gent X
Roularta Media Group
Meiboomlaan 33, 8800 Roeselare

TIJDSCHRIFT

Weliswaar, welzijns- en gezondheidsmagazine
verschijnt zesmaal per jaar
(februari, april, juni, september, november, december)
Machtigingsnummer 2386570
Erkenningsnummer P3A8091

UV